

Vergaderjaar 2010–2011

21 501-32

Landbouw- en Visserijraad

Nr. 494

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 7 juni 2011

De vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie¹ heeft op 26 april 2011 overleg gevoerd met staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over:

- **de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie d.d. 15 april 2011 over de stand van zaken van het betaalschema voor de Bedrijfstoelageregeling 2010 (BTR 2010) en landschapsregelingen (21 501-32, nr. 476);**
- **de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie d.d. 26 april 2011 met de beantwoording van de vragen van de commissie t.b.v. AO Uitbetaling toeslagrechten op 26 april 2011 (21 501-32, nr. 483).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
Van der Ham

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
Franke

¹ Samenstelling:

Leden: Dijkzma (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Verburg (CDA), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), voorzitter, Smeets (PvdA), Samsom (PvdA), Paulus Jansen (SP), ondervoorzitter, Jacobi (PvdA), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Thieme (PvdD), Gesthuizen (SP), Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie), Van Tongeren (GroenLinks), Ziengs (VVD), Braakhuis (GroenLinks), Gerbrands (PVV), Lodders (VVD), Van Vliet (PVV), Dijkgraaf (SGP), Schaart (VVD) en Verhoeven (D66).

Plv. leden: Jadnanansing (PvdA), Elias (VVD), Ormel (CDA), Blanksma-van der Heuvel (PvdA), Koolmees (D66), Dijkers (PvdA), Klijnsmas (PvdA), Irrgang (SP), Groot (PvdA), Van der Werf (CDA), Tony van Dijck (PVV), Ouwehand (PvdD), Van Gerven (SP), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Van Gent (GroenLinks), Leegte (VVD), Grashoff (GroenLinks), De Mos (PVV), Taverne (VVD), Van Bommel (PVV), Van der Staaij (SGP), Houwers (VVD) en Van Veldhoven (D66).

Voorzitter: Houwers
Griffier: Schüssel

Aanwezig zijn zeven leden der Kamer, te weten: Van Bommel, Grashoff, Houwers, Jacobi, Koopmans, Snijder-Hazelhoff, Van Gerven,

en staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris welkom. Ik stel een spreektijd van vijf minuten per lid en twee interrupties voor. Ik constateer dat de leden zich daarmee kunnen verenigen.

De heer **Koopmans** (CDA): Voorzitter. Zoals al eerder aangekondigd, heeft het CDA opgeroepen om alle signalen over Dienst Regelingen aan ons door te geven. Het betreft 370 reacties, waarvan het over-overgrote deel buitengewoon negatief is; ze zijn ook goed gedocumenteerd. Het is wel interessant en goed om in een heleboel notities te lezen dat de mensen aan de telefoon positief zijn. Achter die telefoon gaan echter nogal wat drama's schuil. Ik overhandig de staatssecretaris dan ook ons zwartboek met die 370 reacties. Al gelooft de staatssecretaris het niet meteen, maar het bestaat inderdaad uit drie delen.

Het heet zwartboek, omdat de Dienst Regelingen al heel lang in de spotlights staat. Keer op keer zijn er problemen. We hebben de kruisjes, de streepjes en de stippen gehad, en elke keer leidt dat weer tot te laat uitbetalen, miscommunicatie en onzekerheden voor ondernemers. Het is cru, maar exact twee jaar geleden hebben wij een soortgelijk debat gevoerd. De teneur was destijds dat Dienst Regelingen mensen van het kastje naar de muur en weer terug stuurde. De verantwoordelijk minister zei destijds dat ze het zou gaan oplossen. Nu bevinden we ons in exact dezelfde situatie.

We hebben onlangs een plenair debat hierover gevoerd. De staatssecretaris zei daarin dat hij binnen zes weken met een plan zou komen om het allemaal simpeler te maken. Ondertussen hebben wij van de staatssecretaris een nieuwe brief ontvangen, waarin staat dat onder leiding van oud-gedeputeerde Calon de zaak opgepakt gaat worden. Ik heb even moeten nadenken hoe wij dat duiden. Dat de staatssecretaris de heer Calon inzet: prima. Het is zijn verantwoordelijkheid om dat te doen. Of hij nu de heer Calon of sinterklaas inzet, ik vind het allemaal prima. Als hij er maar voor zorgt dat binnen afzienbare tijd, dus voor het zomerreces, orde op zaken wordt gesteld bij Dienst Regelingen. Deze dienst wordt door sommigen ook wel de «dienst rommeltje» genoemd, omdat ondernemers op tal van fronten onvoldoende antwoord krijgen op hun vragen, omdat datgene wat zij aanleveren onvoldoende tot zekerheid leidt, omdat wat zij aanleveren met betrekking tot opgaven onvoldoende tot uitbetaling leidt. Het gaat daarbij om forse bedragen.

Een beetje hebben wij dit debat ook wel om de volgende reden aangevraagd. Naar aanleiding van onze vraag over het drie keer inleveren van de hele toeslag heeft de staatssecretaris ons in het vorige debat geantwoord: het zit zus en zo, en het klopt allemaal wel; het was al eerder gecommuniceerd. Relevant is echter dat wij nu op basis van nadere antwoorden van de staatssecretaris weten dat dit gewoon niet klopt. Hij heeft ons namelijk duidelijk laten weten dat men alleen een boete ter hoogte van het genoten voordeel kan krijgen; dat is een heel andere tekst dan de vorige keer. Ondertussen hebben we weer nieuwe antwoorden: als het heel veel meer is, dan kan het weer wel. Voor ons is het een beetje tekenend dat de omgeving van Dienst Regelingen, die vertegenwoordigd wordt door de staatssecretaris, de zaken niet precies en exact op orde heeft. Wij zijn dan ook niet helemaal tevreden. Wij vragen de staatssecretaris om klip-en-klaar een tijdspad neer te leggen, zodat Dienst Regelingen

een klantvriendelijke organisatie wordt die haar zaken op orde heeft, waaraan een ondernemer zijn informatie graag levert omdat hij zeker weet dat daarna snel zijn rechten te gelde worden gemaakt. «Het moet van Brussel»; met dat antwoord kunnen wij niets. Ik heb de vorige keer al gezegd: er moet helemaal niets van Brussel. Wij moeten datgene doen wat wijzelf met Brussel afspreken. Dat gaat in de ogen van de CDA-fractie vaak mis.

Ondernemers raken helemaal de draad kwijt: omdat de opgave nog niet is goedgekeurd, maken zij mee dat op 15 mei opnieuw een opgave moet worden ingediend. Omdat die nog niet is goedgekeurd, komen ze weer in een soort van onzekerheid terecht, een soort tredmolen van problemen. Ik vraag de staatssecretaris om ervoor te zorgen dat de ondernemers op het gebied van zowel de opgaven als de mestproblematiek en alles wat met GLB-steun te maken heeft, niet de dupe worden van hetgeen zijn eigen dienst veroorzaakt. Wat ons betreft is het noodzakelijk dat de staatssecretaris ons dat straks in dit debat laat weten en het ook de samenleving laat weten. Zo nodig zullen wij een aantal van de aspecten met betrekking tot de toeslagen, de meetmomenten et cetera ook in een motie vastleggen, zodat ondernemers veel beter weten waar zij aan toe zijn dan met de huidige werkwijze van Dienst Regelingen.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Voorzitter. Laat ik beginnen met het laatste punt van de heer Koopmans. We kunnen wel moties blijven indienen, maar er ligt een aantal aangenomen moties voor. De staatssecretaris heeft gezegd dat hij ze gaat uitvoeren. Ten aanzien van mijn breed ondersteunde motie betreffende het dereguleringsplan, met het verzoek om de uitbetalingssystematiek wat betreft de toeslagrechten in lijn te brengen met de ons omringende landen die dat allemaal al lang gedaan hebben, heeft de staatssecretaris toegezegd dat hij ons binnen zes weken gaat informeren over de aanpak. De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij de heer Calon heeft aangesteld om hem daarbij behulpzaam te zijn; dat is allemaal prima. Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de heer Koopmans: het maakt niet uit wie orde op zaken gaat stellen.

De staatssecretaris was heel ambitieus. Ik hoop dat die ambities waargemaakt worden en dat wij na het meireces – ik formuleer het scherper, want dan zij die zes weken namelijk al meer dan voorbij – weten hoe het gaat gebeuren. Het betekent namelijk nogal wat. De staatssecretaris heeft een prachtig zwartboek gekregen. Ik zou daar nog een onderdeel aan kunnen toevoegen, want ook mij hebben de nodige mails met de zorgen van ondernemers bereikt.

Ik spits mijn betoog toe op de uitsluiting van de bedrijfstoelage, waar het vorige debat over ging. De staatssecretaris geeft nu duidelijk aan dat het bedrag waarvoor men wordt uitgesloten gelijk is aan het bedrag dat overeenstemt met het verschil. Ik kan niet anders concluderen dan dat dit wel een heel andere zin is dan de zin die wij voorgeschoteld kregen op de site van Dienst Regelingen. De staatssecretaris gaat er nu toch zeker wel voor zorgen dat deze tekst gewijzigd wordt en dat ondernemers begrijpen waar het op slaat. Op vraag 3 van de commissie, die betrekking heeft op de toeslagrechten, antwoordt de staatssecretaris dat de informatie correct, degelijk, op een goed moment en op een goede toon moet worden verstrekt. Ik ga er dan ook van uit dat dit nu helderder gebeurt op de site van Dienst Regelingen en dat we af zijn van het kort-door-de-bochtwerk. Vraag 4 heeft betrekking op de perceelsregistratie. Uit het antwoord op die vraag blijkt dat men het dus nog steeds niet begrepen heeft. Mijn vraag was hoe ondernemers die nu in de bezwaarprocedure zitten of die nu net bezwaar hebben gemaakt – een aantal kan namelijk nu pas bezwaar maken – hun percelen vóór 15 mei voor de nieuwe aangifte dienen op te geven. De staatssecretaris antwoordt: «landbouwondernemers dienen bij hun gecombineerde opgave 2011 uit te gaan van de werkelijke hoeveelheid grond van hun gewaspercelen. Zij zijn gezien de Europese

regelgeving zelf verantwoordelijkheid voor de juistheid van hun opgaven». Wij hebben met het maken van die foto's geroerd in de opgave van de gewaspercelen. De vraag is dus: wat gaan de ondernemers nu opgeven? De gegevens waarvan zij zelf vinden dat die correct zijn op basis van 2010 of de gegevens die gebaseerd zijn op wat Dienst Regelingen nu suggereert? Er bevinden zich momenteel ongeveer duizend boeren in de bezwaarprocedure. Geef daar een klip-en-klaar antwoord op, want dat ontlast velen. Ik ga ervan uit dat zij vooralsnog mogen uitgaan van de gegevens waarvan zij zelf vinden dat die correct zijn, dus zoals zij die de vorige keer hebben aangeleverd. Immers, zij zitten nog in de bezwaarprocedure. Voor die boeren moet maatwerk worden verleend. Ik roep de staatssecretaris op om te bekijken of in het traject ondersteuning kan worden geboden door Dienst Regelingen. De vorige minister heeft aangegeven dat Dienst Regelingen te allen tijde bereid zou zijn om nog eens goed naar de percelen te kijken. Nu komen al deze boeren die bezwaar gaan maken van een koude kermis thuis. Niemand, ook Dienst Regelingen niet, wil dat namelijk even met hen bekijken. Van een Groningse boerin, die mij al een aantal keren heeft gemaïld, kreeg ik het volgende bericht: ik kom aldoor van een koude kermis thuis; wat moet ik nu doen met die perceelsregistratie? Ze zegt: men doet niets, ik hoor niets; wat staat mij te wachten? Ik roep de staatssecretaris nogmaals op om de nagenoeg Kamerbreed aangenomen motie zo snel mogelijk uit te voeren.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Wij praten nu over een van de kerntaken van de overheid: fatsoenlijke dienstverlening. In dit geval gaat het om agrariërs met financiële rechten, waarbij kennelijk een en ander misgaat. Waaraan is dit te wijten? Ligt het aan de ingewikkelde regelgeving? Is het een uitvoeringskwestie? Of is er sprake van monopolistische luiheid? Dat risico ligt bij elke overheidsorganisatie op de loer. De SP pleit er niet voor om Dienst Regelingen te privatiseren, want daarmee blijft het monopolistische karakter dat eigen is aan vele overheidstaken gewoon intact. De vraag is natuurlijk wel hoe het beter kan. De staatssecretaris heeft nu de heer Calon als oplossing uit zijn hoed getoverd. Eigenlijk is dat een zwaktebod en de bekende nooduitgang als men het kennelijk niet meer weet. We hebben Kamervragen gesteld over de keuze voor de persoon gezien zijn voorgeschiedenis en zijn persoonlijke band met de staatssecretaris. Ik heb een foto meegenomen van het koningskoppel uit Groningen.

Minister **Bleker**: Wat leuk. Die foto is van ongeveer twee jaar geleden.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik wist niet helemaal hoe het zat, maar dat die persoonlijke band er is, is volstrekt duidelijk. Wie heeft gekozen voor de heer Calon? Wie was daarvoor verantwoordelijk? Hoe kun je kiezen voor een persoon die al in de adviesraad van Dienst Regelingen zit? De SP is niet de enige die daar vraagtekens bij heeft gezet. Ook heb ik vragen gesteld over het salaris. De staatssecretaris was redelijk snel met het antwoord, hoewel ik geen antwoord heb gekregen op de vraag wat de heer Calon betaald krijgt voor zijn werkzaamheden als lid van de adviesraad van de Dienst Regelingen. Graag krijg ik dus alsnog een antwoord op die vraag. Past € 1 000 per dag voor zijn advies wel binnen het wetsvoorstel inzake topinkomens in de publieke sector? Dat bedrag is natuurlijk inclusief reis- en verblijfkosten. Men heeft zich dus al enigszins ingedekt, maar ik vind dat toch wel erg veel voor zo'n man. De staatssecretaris heeft toch de schijn tegen. Ik hoor graag de verdediging van de staatssecretaris.

Het CDA heeft een aantal klachten verzameld. Hoe zat het echter met de interne klachtenafhandeling van de Dienst Regelingen? Die moet toch ook signalen hebben gekregen? Graag krijg ik ook een reactie daarop.

Een andere schrijvende kwestie betreft de kleinere groep van de oormerkweigeraars, die ook gehoord moet worden. Deze mensen wordt het leven al jarenlang zuur gemaakt. Niemand vindt die grote gele flap aan de oren van koeien elegant. Ze zijn niet diervriendelijk, die gaatjes van 1 centimeter; het zijn geen oorbelletjes. Het ziet er niet uit. De SP begrijpt niet waarom daar geen oplossing voor komt. Deze mensen worden 20% gekort op de toeslagrechten. Het ergste is dat dit met terugwerkende kracht vanaf 2008 gebeurt. Daarbij gaat het dus om vele duizenden euro's, terwijl het huidige protocol, destijds voorgesteld door de Tweede Kamer, is aangenomen. De Europese Unie zou dit protocol niet willen erkennen. Ik geloof er echter niets van dat wij daarin niet onze eigen koers zouden kunnen varen. Graag ontvang ik een reactie van de staatssecretaris hierop. Volgens mij heeft hij gewoon niet goed genoeg zijn best gedaan om dat op te lossen. Ik zou dus zeggen: stop direct met het opleggen van die onrechtvaardige kortingen. Boeren die gekort zijn, moeten de opgelegde kortingen terugkrijgen. Overleg met Europa en de boeren over een structurele langetermijnoplossing, bijvoorbeeld een bolus in combinatie met een digitale foto en een DNA-haarmonster.

De heer **Van Bommel** (PVV): Voorzitter. Ik neem vandaag de honneurs waar voor mijn collega Gerbrands. Soms lijkt het alsof wij in de politiek geen steek verder komen. Collega Koopmans had het daar al over. Om in landbouwtermen te blijven: het is soms trekken aan een dood paard. Laten wij vandaag zaken doen en duidelijkheid verschaffen voor al die keihard werkende agrariërs in Nederland. Een overheid die werkt op basis van vertrouwen in plaats van wantrouwen. De PVV vindt het schandalig dat agrariërs steeds vaker beperkt worden in hun mogelijkheden door de strenge milieu-, arbeids- en administratie-eisen, dat zij zelf steeds tegen de zeer trage gang van zaken aan overheidszijde aanlopen. De PVV wil hieraan dan ook zo snel mogelijk een einde maken.

Dit AO vormt de nasleep van de inefficiënte en incompetent werkzaamheden bij Dienst Regelingen, met een heel zure nasmaak. Zoals bekend dienen alle EU-landen hun aanvragen op tijd rond te hebben, om exorbitante boetes te voorkomen. De staatssecretaris gaf al aan dat deze boetes enorm hoog zijn; zij moeten daarom voorkomen worden. Waarom moet dit ten koste van de agrariërs gaan? Is de staatssecretaris bereid om Dienst Regelingen een ultimatum te stellen met een datumvoorstel waarbinnen alle toeslagen betaald moeten zijn? Graag krijg ik een helder antwoord met een datumvoorstel en met sancties als deze datum niet gehaald wordt.

Wanneer je wantrouwen bevriest, krijg je regels. Dat is exact waar het hier om gaat. Nederland was altijd haantje de voorste wat betreft het implementeren van EU-regels middels ontelbare nationale koppen. Als we echter in actie moeten komen, en netjes op tijd moeten uitbetalen waar men recht op heeft, gedragen we ons ineens als een kip zonder nationale kop. Waarom is men in andere landen in staat om agrariërs keurig op tijd uit te betalen en in Nederland niet? Heeft dat iets te maken met het eerdergenoemde wantrouwen? Graag ontvang ik een reactie van de staatssecretaris hierop.

Kan de staatssecretaris verder aangeven waar de incompetente bedrijfsvoering van Dienst Regelingen vandaan komt? Waarom lukt het Duitsland wel om alle agrariërs keurig uit te betalen en waarom lukt het kleine kikkerlandje Nederland dat niet? Hoeveel procent van de agrarische bedrijven heeft zijn aanvraag in de laatste twee weken voor het verstrijken van de uiterste indiendatum ingediend? Kan deze periode mogelijk worden ingekort om de uitbetaling sneller te doen verlopen? In hoeverre verschilt Nederland qua indieningsperiode van andere EU-landen? Geen enkele sector is zo innovatief als de land- en tuinbouwsector. Vrijwel jaarlijks is in deze sector een toevoeging of verbetering voor ons land aan te treffen. Een voorbeeld hiervan is gps. Boeren gebruiken dit steeds vaker

om nauwkeuriger en efficiënter hun land in te zaaien en te oogsten. Op deze wijze kunnen wijzigingen in de perceelregistratie sneller worden doorgevoerd en gaat het berekenen mogelijk sneller. Graag verneemt de PVV van de staatssecretaris of hij de mogelijkheid tot het indienen van de aanvraag middels gps nog eens wil bekijken. Voormalig minister Verburg noemde het al eens: ondernemers hebben recht op de laatste vierkante meter waarop geteeld mag worden. Dit is dus inclusief de schuine slootkanten waar uiteraard ook koeien kunnen grazen of een trekker kan maaien.

Afrondend: het is van cruciaal belang dat de komende jaren alle aanvragen keurig op tijd zijn uitbetaald. De PVV wil hier dan ook een keiharde garantie voor hebben. De agrariërs kunnen in ieder geval op ons rekenen.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Voorzitter. Allereerst dank ik de fractie van het CDA voor het extra werk dat zij verricht heeft met het opstellen van het zwartboek, waarin zoveel zaken staan waarvan wij de afgelopen jaren hebben geprobeerd een beeld te schetsen.

Ik ga in op de diepere gronden van wat er aan de hand is. De commissie heeft twee jaar geleden een bezoek gebracht aan Dienst Regelingen. Toen kregen wij het beeld dat er hard aan werd gewerkt: zodra alles geautomatiseerd is, dan is het voor elkaar. De automatisering werd toen namelijk vaak als oorzaak beschouwd. Ik heb echter het idee dat hoe verder wij in het automatiseringsproces komen, hoe minder het wordt. Ik verzoek de staatssecretaris om dat fenomeen nog eens diepgaand te bekijken. Ik vraag de staatssecretaris ook om dit te bezien in relatie tot zijn wens om zo veel mogelijk van onze boeren mee te nemen in natuurbeheer en zaken die er in de ingewikkeldheid der dingen toe leiden dat de boeren zeggen: op die manier heb ik er geen zin meer in; ik ga dit gewoon niet meer doen; ik heb er helemaal de balen van. Dat zou een averechtse werking hebben. Het is namelijk juist dat type ontwikkeling waar wij straks ook in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid over spreken. Daarom huiver ik en ben ik diep bezorgd.

Vandaar maak ik een bruggetje naar de adviseur: wat is de exacte opdracht van die adviseur? Wat weet hij precies boven water te halen? Wat mij betreft is de toekomst nog wel van het grootste belang. Als je niet weet waar je heen wilt, haal je deze ellende ook niet echt boven water. Ik verzoek de staatssecretaris, deze twee zaken goed aan elkaar te relateren. Ik treed niet in de vriendschap tussen de heer Calon en de heer Bleker. Ik heb het liefst dat mensen het goed met elkaar kunnen vinden. De volgende vraag dient zich natuurlijk wel aan. De heer Calon is al een jaar of vijf, zes lid van de raad van advies. Dat kan een voordeel maar ook een nadeel zijn. Om met Cruiff te spreken ben ik op dit moment erg geïnteresseerd in de nadelen daarvan. Is dit wel verstandig? We hebben namelijk een heel diepgaand probleem op te lossen. Hoe hoog ik de heer Calon inschat, ik denk niet dat hij dat in zijn uppie gaat redden. Er moet dus meer gebeuren dan het instellen van één adviseur, met de gerichtheid op de vraag: waar gaan wij naartoe?

AID-inmetingen worden niet geaccepteerd en dat vind ik een beetje van de zotte. Ik heb met de getroffen mensen te doen. De AID is immers dé instantie van de Staat om zaken te controleren. Waarom zijn de AID-inmetingen niet geaccepteerd? Die mensen zijn nu in beroep, hebben bezwaar aangetekend. Zij moeten zo meteen wel een eerlijke opgave doen. Als zij de cijfers opgeven waarvoor zij beroep en bezwaar hebben aangetekend, krijgen ze straks misschien te horen dat ze veel te weinig hebben opgegeven als ze gelijk krijgen, of ze geven hun zaak op en dan krijgen ze te horen dat ze vals hebben gespeeld. Dat kan zo niet. Daar moeten we vanavond in ieder geval een oplossing voor vinden; dat kan ook.

Het punt van de gewetensbezwaarden stel ik morgenvroeg aan de orde, omdat het te maken heeft met Europees beleid. Dienst Regelingen echter gaat niet over beleid maar over uitvoering. Wij wachten nog op een uitspraak van de staatssecretaris op mijn verzoek ten aanzien van die proef in Denemarken. In ieder geval ben ik met de SP van mening dat wij de gewetensbezwaarden niet in de steek kunnen laten. Wij hebben met hen een protocol afgesproken, waar ze keurig aan voldoen. Dat ze dan uiteindelijk de zak krijgen, vind ik niet terecht. Het liefst heb ik dat veel van onze boeren gewetensbezwaarden zouden zijn. Dit is de verkeerde richting.

De heer **Van Gerven** (SP): Mevrouw Jacobi haalde terecht de heer Calon aan. Zij noemde het opmerkelijk. Stel dat zij staatssecretaris zou zijn geweest. Zou zij dan de heer Calon hebben aangezocht?

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Wat zijn vaardigheden, inzichten en kennis betreft, komt hij wel op mijn lijstje van te vragen personen. Ik vraag mij echter af of één persoon op dit moment in staat is om de juiste oplossingsrichtingen aan te geven. Iemand kan wel veel weten en veel ervaring inbrengen, maar zo iemand neemt als langdurig lid van het college van advies toch een bepaald beeld mee. Blijkbaar is de heer Calon als lid van de raad van advies namelijk nooit in staat geweest om daarin een goede slag te maken. Daarom vond ik de keuze niet zo verstandig. Overigens word ik nooit staatssecretaris. Dus dat is wel een moeilijke vraag.

De heer **Van Gerven** (SP): Men zegge nooit nooit, want ineens is men staatssecretaris. Het kan zomaar gebeuren. De staatssecretaris weet dat het ineens kan, terwijl men er niet op voorbereid was. Ik dank mevrouw Jacobi voor haar duidelijke stellingname. Dat is zeer te prijzen.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): Voorzitter. Dit zal niet de enige administratieve overheidsorganisatie zijn die in een soort van cirkel zit waarbij gedurende een lange tijd gewoon slecht werk geleverd wordt. Deze staatssecretaris zal niet de eerste en enige bestuurder zijn die zich de haren uit het hoofd trekt bij het bedenken van een oplossing. Het is duidelijk dat het opgelost moet worden; het gaat zo niet. Wij gaan er niet over wie de staatssecretaris daarvoor aanzoekt. Dat moet hij zelf doen. De staatssecretaris moet wel aangeven wat de insteek is en aan welke randvoorwaarden de oplossing moet voldoen. Ook moet hij aangeven binnen welke termijn hij het heeft opgelost. Kan hij enig comfort scheppen richting de Kamer over een aanpak die echt hout snijdt? Zeker als eerdere pogingen zijn mislukt, neemt dat comfort drastisch af. In een bestuurlijke rol heb ik dit soort lastigheden ook wel eens bij de kop gepakt. Dan kun je beter een creatieve buitenstaander erop los laten die zich nog kan verbazen over de dingen die in een administratieve organisatie te makkelijk voor waar en onveranderbaar worden aangenomen. De staatssecretaris zal daar een team voor nodig hebben. Ik doe hem de tip aan de hand om daar wat denkers van buiten op te zetten. In een heel grijs verleden werden de puinhopen bij de studiefinanciering door de heer Roel in «t Veld aangepakt, die zes mensen helemaal van buiten in het proces betrok. Uiteindelijk kwam hij eruit.

Laten we wel wezen: het probleem van de staatssecretaris is eigenlijk nog zo groot niet. Het gaat eigenlijk om kleine aantallen in vergelijking met vraagstukken zoals inburgering, waarmee voormalig minister Van der Laan bezig was. Hij moest een en ander met gemeenten rondkrijgen. Ook had hij met de Belastingdienst en met achterstanden te maken. Zo gezien, moet dit toch te tackelen zijn. Ik hoor graag van de staatssecretaris hoe hij dat gaat tackelen en binnen welke termijn dat is gebeurd.

De **voorzitter**: De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij niet met blokjes werkt. Ik stel voor dat wij achter elkaar doorgaan. Als er inter-rupties zijn, merken we dat vanzelf.

Staatssecretaris **Bleker**: Voorzitter. Allereerst: waar willen wij naartoe? Die vraag is terecht gesteld. Wat is het prestatieniveau dat we redelijkerwijs mogen verwachten van Dienst Regelingen? Ik wil uiteindelijk toe naar de situatie zoals die in 2008 was. Dat was een regulier jaar waarin op 30 april 99%, op 31 januari 93% en op 31 december 76% van de betalingen waren verricht. Dit jaar zitten we op 31 december op 43%, op 31 januari op 70% en op 30 april op 90,9%. Dat laatste is ietsje minder dan in het reguliere jaar 2008; 8% minder boeren hebben hun rechten op hun rekening staan. De opdracht is om een heel praktisch en concreet verbeterplan op te stellen, om dit in 2012 te kunnen realiseren.

Er spelen heel veel problemen een rol. De heer Van Bommel noemde in dit verband het moment waarop boeren hun informatie aanleveren. Het is inderdaad net als bij de Belastingdienst, oplopend naar 1 april. Aan het eind van die periode wordt de informatie ingeleverd. Eigenlijk is er geen echte prikkel om het eerder te doen. Het biedt namelijk op zichzelf geen garantie dat men de toeslagrechten vervolgens ook eerder krijgt. We moeten dus iets inbouwen waardoor in de eerste plaats de aanvoer beter verloopt, in de tweede plaats de verwerking beter verloopt, in de derde plaats de klachtenafhandeling ordelijker verloopt, enzovoorts.

Wél hebben we met elkaar gezegd dat op 30 april tussen de 90% en 95% van de boeren uitbetaald zou moeten zijn; in september 2010 heeft mijn voorgangster mevrouw Verburg daarover een brief geschreven die in de Kamer is besproken. 90,9% ligt tussen de 90% en 95%. Europese regelgeving schrijft voor dat op 1 juli 100% moet zijn uitbetaald; dat behoort tot de mogelijkheden. Laten wij de zaken in de juiste verhouding bezien, waarbij ik de bestaande kritiek niet wegmoffel. Ik stel vast dat dit conform het in september 2010 afgesproken schema is. De daarin genoemde percentages worden op 30 april gehaald. Desalniettemin is er veel te verbeteren.

Ook heb ik bekeken hoe het precies met de klachten zit. Die zullen wij bestuderen. De heer Koopmans krijgt alle lof voor het initiatief dat ook breed ondersteund is in de media: als u klachten hebt, komt. Vervolgens komen er inderdaad 353 klachten binnen. Die moeten wij allemaal serieus bekijken als de gegevens daarover beschikbaar worden gesteld. Wat is de situatie in een normaal jaar? Hebben wij ook zelf een klachtenprocedure? Ja, die hebben wij. Het aantal bij deze organisatie ingediende bezwaarschriften varieert een beetje: in 2006 waren het er 1 300, in 2007 2600, in 2008 1300, in 2009 1600, en voor 2010 tot nu toe 1000. Het bezwaarpercentage ligt onder de 5%, bij 70 000. Het aantal mensen dat in beroep gaat, is 0,1%. Dat is een indicator van hoe het er precies voor staat. Ik ken vele andere grote administratiefabrieken. Destijds heb ik met de heer In 't Veld mogen samenwerken bij de studiefinanciering. Als het bezwaarpercentage onder de 5% ligt en het beroepspercentage onder de 0,5%, ben je op zichzelf goed bezig. Op dat punt presteert de organisatie op een vergelijkbaar niveau als heel veel overheidsorganisaties en administratieve beschikkingen leverende organisaties. Desalniettemin is het dit jaar op een aantal punten bepaald niet goed gegaan. De achterliggende vraag is natuurlijk hoe dat komt.

De **voorzitter**: Voordat u dat gaat toelichten, heeft de heer Koopmans een vraag.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik geef de staatssecretaris daarbij in overweging dat heel veel mensen tegen ons zeggen dat ze bang zijn om beroep aan te tekenen. Ze zijn bang dat ze worden gepakt en dat ze er last van hebben. Dat punt heb ik al tientallen keren genoemd, en daarom heb

ik de gegevens ook geanonimiseerd aangeleverd; eigenlijk vind ik het vreselijk om dat zo te doen. Ik vind dat een punt waarmee de staatssecretaris bij de duiding van de aantallen rekening zou moeten houden. Deelt de staatssecretaris die mening?

Staatssecretaris **Bleker**: Als mensen die zorg hebben, is dat ernstig. Volgens mij kent Dienst Regelingen een functiescheiding. Er is een aparte afdeling voor bezwaar en beroep. Het is heel normaal dat andere mensen de zaak beoordelen dan degenen die primair de beschikking hebben afgegeven. Een primair beschikkende ambtenaar beoordeelt nooit ook op het bewaarschrift. Op zichzelf is er dus geen reden tot die vrees, maar ik vind het wel ernstig dat die vrees kennelijk toch bij een aantal mensen is ontstaan. Als overheidsdienaren moeten wij deze mensen duidelijk maken dat daarvan geen sprake kan zijn. Als echter ook maar één gebeurtenis bij klanten dat beeld zou bevestigen, moet er heel hard worden opgetreden tegen de personen die daarachter zitten.

De heer **Koopmans** (CDA): Dat is een prima antwoord. Ik vraag de staatssecretaris dan ook om op de website van Dienst Regelingen helderheid te geven. Als mensen kritiek hebben, moet de melding daarvan bij iemand anders terechtkomen, zodat mensen dus geen angst hoeven te hebben. Dit lijkt mij winst voor een open communicatie tussen mensen met een klacht en de dienst, en vice versa.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Het klinkt aardig: ten opzichte van een aantal jaren geleden lijkt het allemaal redelijk te gaan. Deze staatssecretaris herinnert zich wellicht niet, maar wij doen dat wel, de hele sores rond de kruisjesproblematiek. Daar hebben we ook een jaar over gedubt en daar waren waarschijnlijk die 2 600 bezwaarschriften op gericht. Ik vind het zo vreemd dat de staatssecretaris accepteert dat er nu 1 000 bezwaren liggen. Dit, terwijl de vorige bewindsvrouw heeft aangegeven dat men voordat men in dat traject zit, al in de gelegenheid zou worden gesteld om met iemand van Dienst Regelingen, met iemand van de AID of met gps opnieuw naar die percelen te kijken. Dan hadden we deze bezwaren wellicht kunnen voorkomen.

Staatssecretaris **Bleker**: Op dat specifieke geval kom ik nog. De suggestie van de heer Koopmans neem ik trouwens over. Die zal duidelijk in de informatieverstrekking worden vermeld. Het behoort echter ook tot de plicht en taak van bestuurders en volksvertegenwoordigers om een overheidsdienst, met de kritiek die er is, in het totaalperspectief te plaatsen. Ik heb er echt behoefte aan om dat te doen. Dan kom ik bij de opdracht van de heer Calon. Hij is lid van de adviesraad. Ik heb gekozen voor iemand die de agrarische sector kent en die weet hoe de organisatie ongeveer opereert. Weliswaar op grote afstand, want die adviesraad is geen raad van bestuur of raad van commissarissen. Bovendien, laat ik er maar heel duidelijk over zijn, heb ik mijn oud-collega Calon destijds leren kennen als iemand die onorthodox en zeer kritisch organisaties en alles wat ambtelijke organisaties produceren, bekijkt en beoordeelt; precies deze mooie combinatie trof ik aan bij de heer Calon. Op de vraag van de heer Van Gerven wie dit bedacht heeft, kan ik antwoorden: inderdaad, dat heeft deze staatssecretaris bedacht, punt. Waarom word je goede vrienden als je tien jaar samenwerkt? Omdat je elkaar de waarheid vertelt. Zo iemand heb ik nodig. Iemand die naar de dienst, naar mij en naar onze mensen toe niet om de waarheid heen draait, maar de zaak scherp en duidelijk analyseert, zonder vooropgezette bedoelingen. Daarom heb ik gekozen voor deze persoon, recht toe recht aan. De vergoeding die de heer Calon ontvangt, bedraagt € 1500 voor anderhalve dag, inclusief reis- en verblijfskosten. De gemiddelde dagtarieven die binnen de rijksoverheid voor externe adviseurs worden

gehanteerd, variëren tussen de € 1500 en € 2025 per dag. Wij hebben in dit geval dus niet gewerkt met een gigantisch royale beloning, maar met een heel sobere, nette, keurige adviesvergoeding die onder de gangbare tarieven ligt. Dat mag de heer Van Gerven ook wel eens erkennen.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik snap dat u voor iemand kiest met kennis van de sector, die ook de organisatie kent. Maar elk voordeel heeft zijn nadeel: als je ook lid bent van de adviesraad, is er sprake van een lastige dubbelrol. Hoe heeft u dat in dit geheel meegenomen? Ik geloof direct dat u heel open en eerlijk tegen elkaar bent. Maar hoe staat de heer Calon in relatie tot zijn adviesraad? En met welke opdracht hebt u hem precies op weg gestuurd? Waarom is er gekozen voor één persoon? Waarom niet voor meerdere personen, die met elkaar tot een objectievere beoordeling komen en in het totaal van het verbeterplan meteen wat slagen kunnen maken? Personen die niet belast zijn met een adviesraadsfunctie?

De heer **Van Gerven** (SP): Wat ik al dacht, wordt bewaarheid. Hierbij is dus duidelijk sprake van het old boys network, waarin men elkaar een opdracht toeschuift. De staatssecretaris weet hoe dat werkt, want hij opereert als zodanig. Het ligt buitengewoon gevoelig om iemand van de raad van advies te vragen, iemand die hij al langer dan tien jaar vanuit Groningen kent. Wat daar gebeurde, was ook niet helemaal onbesproken. De staatssecretaris zegt dat hij de heer Calon roemt. In Groningen doen heel andere verhalen de ronde. Er is zowel veel discussie over de beloning die de heer Calon vraagt als ...

De **voorzitter**: Mag ik u vragen uw woordkeus enigszins aan te passen? De heer Calon kan zich hier zelf namelijk niet verdedigen. Dat mag wel even in ogenschouw worden genomen.

De heer **Van Gerven** (SP): Dat klopt, maar de heer Bleker is lovend. Daartegen kan de heer Calon zich ook niet verdedigen. Er ligt in Groningen echter nog een rekening van naar ik meen 29 mln., waarvoor de heer Calon ook verantwoordelijk was. De staatssecretaris had de schijn van belangenverstremgeling moeten vermijden. Wij hebben nu een onprettig debat; het gaat over een persoon die er zelf niet bij is. De staatssecretaris wist echter dat hij dat risico zou lopen en hij had dat moeten voorkomen, ook omdat de heer Calon al betrokken is bij Dienst Regelingen.

De **voorzitter**: Wat is uw vraag, kort?

De heer **Van Gerven** (SP): Ik vraag de staatssecretaris of hij dan toch geen spijt heeft van dat besluit. Dan kom ik bij de beloning van € 1000 per dag. Het kan best zijn dat de tarieven in de consultancy nog veel hoger liggen, maar daar willen wij juist van af. In de Kamer wordt de ene na de andere motie ingediend om tot een normale beloning te komen voor werkzaamheden in de publieke sector en het advieswerk. Vindt de staatssecretaris € 1000 per dag – ik denk niet dat de gemiddelde ambtenaar dat krijgt – niet veel te veel?

Staatssecretaris **Bleker**: Het is € 1000 per dag, inclusief reis- en verblijfkosten en alles wat er bij hoort. Dat ligt ver beneden de gangbare adviestarieven van de door de overheid tot nu toe gehanteerde tarieven, punt. Aan de adviseur maak ik geen woord meer vuil. U kunt mij beoordelen op mijn daden; ik heb voor een korte periode een externe adviseur ingeschakeld om mij en mijn departement daarin bij te staan. En dat is het.

Aan de vraag van mevrouw Jacobi maak ik geen woord vuil, maar daar ga ik op in. Zij vroeg naar de relatie met de raad van advies. De heer Calon

heeft het lidmaatschap van de raad van advies voor deze periode opgeschort.

De heer Grashoff vroeg of de heer Calon nog een tweede externe adviseur met een volstrekt andere blik kan inschakelen. Als de heer Calon mij daarom verzoekt, behoort dat tot de mogelijkheden.

Dan kom ik bij de taken, waar mevrouw Jacobi ook naar heeft gevraagd. Binnen twee maanden, dus snel, moeten de werkwijze en de werkprocessen verbeteren, zowel in de backoffice als de frontoffice. Ook moet in de relatie met de cliënten de communicatie verbeterd en verduidelijkt worden. Voor het overige zijn alle adviezen welkom die bijdragen aan het realiseren van het doel, zoals dat is geformuleerd voor 2012. Dat leidt tot een plan van verbetering waarin al deze aspecten een plek krijgen.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Al langere tijd geleden hebben wij ervoor gepleit om een soort van cliëntenraad in te stellen. Die is er wel, maar boeren die ik spreek zeggen: hoe hebben ze dat zo kunnen doen? Ik heb daar een veel beter en simpeler voorstel voor, waarbij je het waarschijnlijk zelfs veel beter zou kunnen regelen. Overweegt de staatssecretaris niet om zo iets toch eens wat beter aan te pakken?

Staatssecretaris **Bleker**: De verbetering van de relatie met de landbouwondernemers op die manier kan een uitkomst zijn. Ik vind ook dat er in een hogere frequentie goede klanttevredenheidsonderzoeken moeten worden gehouden, waarvan je ook wat kunt leren en waaraan duidelijke targets zijn verbonden. Hoe groot moet het percentage zijn waaraan je minimaal een zeven of een acht geeft? Hoe zie je de groei daarin? Dat soort dingen zal ook moeten worden geïntroduceerd in dit bedrijf; dat moet eigenlijk in elk groot dienstverlenend bedrijf. Dat zijn de dingen die wat mij betreft sowieso op de agenda staan. Over het hele plan van aanpak van de verbetering zal ik de Kamer voor het zomerreces informeren.

Daarnaast zijn er een aantal punten waarover ik de Kamer al eerder iets kan melden. Zo zullen wij gps als registratiemethode accepteren. Ook was de vraag gesteld of wij de zogenaamde koppen kunnen «wegderuleren». Bij de regelingen waarover wij nu spreken, en bij de uitvoering waarmee nu problemen zijn, is geen sprake van nationale koppen. Het gaat om de uitvoering van Europese instructies en regels. De organisatie wordt zodanig ingericht dat een cliënt, als hij belt en zijn nummer opgeeft, de precieze stand van de behandeling van zijn dossier kan krijgen. Dat heet tracking en tracing, en wordt aan het eind van het jaar geïmplementeerd. Daarnaast krijgt de Kamer voor het zomerreces een gedetailleerd verbeterplan waarin de ambities voor 2012 plus de daarvoor noodzakelijke maatregelen zullen zijn opgenomen.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Ik kom even terug op de opdracht en de taken voor de heer Calon. U zegt: binnen twee maanden vindt er verbetering binnen de organisatie plaats. Wat steekt u op van de ons omliggende landen? Die zijn toch sneller. Wij hebben dat nog op geen enkele wijze ooit kunnen realiseren. Ook zij moeten voldoen aan Europese verplichtingen. Dat heb ik ook in de motie aangegeven. Wij moeten daarvan toch kunnen leren en niet aldoor opnieuw het wiel uitvinden? Waar blijft die inzet? Dat lijkt mij zo logisch.

Staatssecretaris **Bleker**: Laten we even het volgende vaststellen. Wij werken nu aan de perceelsregistratie omdat de Europese Commissie bij ons tekortkomingen in het oude systeem heeft geconstateerd. Die tekortkomingen verschillen gigantisch per lidstaat. U weet ook dat er lidstaten zijn die inmiddels gigantische boetes hebben opgelegd gekregen: Denemarken 100 mln., Roemenië 75 mln. en het Verenigd Koninkrijk 170 mln. Daarom moet elke lidstaat zijn eigen plan van aanpak

opstellen. Nogmaals: ik moet er niet aan denken dat wij in dezelfde orde van grootte met boetes worden geconfronteerd. Het geld daarvoor moet immers ook weer ergens vandaan komen. De situatie is dus per lidstaat verschillend. Wij zitten in een transitieproces, omdat wij naar een ander systeem van perceelsregistratie toe gaan. Zij die in het verleden hebben gezegd dat het allemaal sneller gaat als de automatisering eenmaal is geïntroduceerd, hebben gelijk. Alleen, die mensen hebben vaak geen rekening gehouden met een overgangperiode, met kinderziekten, met onvoorziene omstandigheden enzovoorts. Het is net als met een gemeentelijke herindeling: mensen die deze bepleiten, pleiten voor de heilstaat; dan wordt alles beter. Zo is het met automatisering ook. Misschien wordt het wel beter, maar het gaat niet vanzelf. Je hebt te maken met een aantal kinderziekten; en daar hebben wij nu ernstig mee te maken.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Zegt u nu eigenlijk: als wij dit traject ingaan, verzeker ik u dat het volgend jaar beter is? In het vorige debat heb ik gezegd: in de vijf jaar dat ik op dit dossier zit, hebben wij sores over steeds weer een ander onderwerp. Dat is spijtig voor u – u zit nu voor het eerst op die plek – maar dat is wel mijn conclusie. Ik hoop van ganser harte dat u gelijk hebt. Proef ik dat het werkelijk uw inzet is om net als Duitsland te kunnen zeggen: als u geen fouten maakt, betalen wij u volgend jaar allemaal eind december, half januari, uit?

Staatssecretaris **Bleker**: Nee, ik heb gezegd dat wij volgend jaar toe willen naar het prestatieniveau van het reguliere jaar 2008, waarbij eind januari 93% en op 1 mei 99% is uitbetaald. Dat is destijds met tevredenheid beoordeeld. Dat vind ik al een geweldige sprong voorwaarts in vergelijking met de huidige situatie. Dat is dus de doelstelling.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Ik zou de lat iets hoger leggen. Als eind januari 93% behaald is, moet op zijn minst op 1 maart 99% haalbaar zijn. U wilt nu in twee weken tijd nog 12% inhalen.

Staatssecretaris **Bleker**: Over die inhaalslag heb ik de organisatie ook nog een vraag gesteld. Dat heeft te maken met de zogenaamde «batches»: je maakt een heleboel betalingen en beschikkingen klaar, die zet je vervolgens op de rol, en dan wordt in één keer een hele betalingsrun, zoals ze dat in die wereld noemen, gegenereerd. Dan kun je dus in één keer van 80% naar 87% springen. Ook ik was een beetje argwanend na het lezen van uw vraag, en dacht toen: verdraaid, er zijn ook nog paasdagen; hoe komt dat allemaal goed? Dat heeft echter met die runs te maken.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik kom even terug op de raad van advies. De staatssecretaris heeft gezegd dat het er eigenlijk niet toe doet dat de heer Calon lid was van de raad van advies. De LTO heeft daar overigens wel opmerkingen over gemaakt en vraagtekens bij gezet. Als het er toch niet toe doet, hoe kan het dan dat de heer Calon wel terugtreedt uit de raad van advies? Het is namelijk van tweeën één: of het is wel relevant, en dan had hij dat werk niet moeten krijgen, of het doet er niet toe en dan had hij rustig kunnen blijven zitten.

Staatssecretaris **Bleker**: Het is geen belemmering om als speciaal adviseur aangesteld te worden. Het is ook duidelijker als je gedurende die periode niet meer normaal lid van de raad van advies bent. Dat is het hele verhaal. Voor de rest: beoordeelt u de dienst en mij op de daden. Ik ben het met de heer Koopmans eens: of het nu sinterklaas is of de heer Calon – enige gelijkenis hebben ze niet – het gaat erom dat er goed werk wordt geleverd. Daar kunt u ons op beoordelen.

De heer **Van Gerven** (SP): Het verschil tussen de heer Calon en sinterklaas is dat sinterklaas geeft en de heer Calon ontvangt; daar zal ik niet op doorgaan. U hebt hem aangezocht omdat u hem kent. Er zijn toch heel veel mensen die verstand hebben van het soort zaken waar we vanavond over spreken. Er zijn allerlei organisaties die dat soort problemen hebben. Ik begrijp dus werkelijk niet dat u alleen Calon de meest geschikte persoon daarvoor vindt. Hebt u andere mensen in het vizier gehad? Hebt u niet gedacht: ik moet dat eens een aantal mensen vragen? Op deze manier is het namelijk erg toevallig dat het deze persoon wordt in plaats van een andere. Ik vind niet dat wij daar beleid op moeten baseren.

De **voorzitter**: Ik proef een herhaling van zetten.

Staatssecretaris **Bleker**: Ik ook. Ik doe niet mee aan een herhaling van zetten.

De heer **Van Gerven** (SP): Dat is een zwaktebod van de staatssecretaris.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik heb een heel andere vraag. De staatssecretaris heeft zes weken geleden in een debat gezegd: over zes weken heb ik een plan van aanpak ter verbetering klaar. Nu zijn wij zes weken verder, nu komt de heer Calon en nu zegt de staatssecretaris dat het verbeterplan er voor het zomerreces ligt. Daar ben ik echt niet tevreden mee. Ik wil voor het zomerreces een verbeterde situatie. Dat daarvoor een plan nodig is en dat dit niet helemaal met het reces klaar is, snapt iedereen. Maar er moet dan al een verbeterde situatie zijn. Deelt de staatssecretaris die mening?

Staatssecretaris **Bleker**: Ja hoor.

De heer **Koopmans** (CDA): Ook vinden wij dat de doelstellingen omhoog moeten. Laat ik als voorbeeld de SNL-beschikkingen noemen: het is bizar dat wij hebben gezegd dat er aan het begin van het zaaiseizoen in april 2% of 6% – er wordt ook nog heel trots over gedaan dat het 6% is in plaats van 2% – van de SNL-beschikkingen klaar is. Dat kan niet. Zorg ervoor dat beschikkingen op grond waarvan boeren een bouwplan moeten invullen, veel eerder klaar zijn. Ik vraag de staatssecretaris dan ook om al die doelstellingen nog eens opnieuw te bekijken; ook de heer Calon kan dat doen. Die weet hoe dat gaat: zaaien, poten, maaien en weet ik het allemaal. Kijk daar even naar, en maak op basis daarvan doelstellingen die op het land, op het veld ook werken.

Staatssecretaris **Bleker**: De eerste vraag was: wachten wij nu met verbeteringen totdat er een verbeterplan ligt? Nee, ik heb al tracking en tracing, deregulering en gps genoemd; dat zijn allemaal praktische zaken die wij beter doen.

Dan kom ik op het punt van het zaaien en de natuursubsidies. Dat is inderdaad een bestaande regeling, die onder andere samen met de provincies is overeengekomen. Op 31 mei zal 75% zijn toegekend. Maar dat is niet uw punt. Uw punt is: als je aanvraagt, wordt je vervolgens geacht het beheer al voor te bereiden, als ware het zo dat je een positieve beschikking krijgt; dat heb ik ook gelezen in de stukken. Nu is het wel zo dat je in januari, in februari, in de eerste helft van maart nog niet veel aan beheer hoeft te doen, want dan kun je nog niet zoveel op het land.

De heer **Koopmans** (CDA): Maar het punt is dat ze de aanvraag wel al eerder moeten inleveren.

Staatssecretaris **Bleker**: Ze leveren de aanvraag in en worden geacht het beheer dan al conform de ingeleverde aanvraag te doen. Toen ik dat las, dacht ik ook: hoe zit dat? Daar ga ik dus nog eens goed naar kijken, punt.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik heb nog een slotopmerking.

De **voorzitter**: Nee, u hebt al twee interrupties gehad.

De heer **Koopmans** (CDA): Voorzitter, ...

De **voorzitter**: Nee, ik sta geen interruptie meer toe. Het woord is aan mevrouw Jacobi.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Zulke daadkracht kan ik wel waarderen. Ik leef in de veronderstelling dat de staatssecretaris nog niet klaar is met zijn beantwoording.

Staatssecretaris **Bleker**: Dat is een goede veronderstelling.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Behalve over de methodieken en de werkwijzen wil ik even van gedachten wisselen over de taakstellingen die er nu zijn. In hoeverre is hier ook het kopje «leiding» aan de orde? Hebt u bijvoorbeeld ook eisen gesteld aan de directie, het management en dat soort zaken meer?

Staatssecretaris **Bleker**: Dat is geheel aan de orde.

Mevrouw Snijder heeft een vraag gesteld over de ondernemers die nu in onzekerheid verkeren. Die ondernemers kunnen uitgaan van de gegevens die zij op goede gronden juist vinden. Bij de aanvraag kruisen zij een hokje aan in GDI om perceelsgrenzen te openen. Daarin kunnen zij aangeven waarom zij afwijken van de grenzen van Dienst Regelingen. Vervolgens neemt Dienst Regelingen contact op met de ondernemer en wordt in overleg een maatwerkoplossing bezien. Ondernemers kunnen dus aan de dienst laten merken dat hun opgave over de perceelsomvang waarschijnlijk afwijkt. De dienst komt dat via het geautomatiseerde systeem te weten. Vervolgens neemt de dienst contact op met de betreffende aanvrager om te bekijken wat in de concrete situatie wijs is.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): U hebt het dus over de nieuwe aanvragen die nu ingediend moeten worden. Zo heeft het namelijk niet gewerkt bij de aanvragen die nu lopen. Daarbij had het ook zo moeten lopen. Ik herhaal het even, omdat wij dit echt goed moeten hebben; dit steekt nu. Ik ga ervan uit dat de boeren die nu in de bezwaarprocedure zitten, gewoon kunnen uitgaan van hun eigen gegevens. Dat is dus eigenlijk de invulling zoals die ook in 2010 was. Daarvoor klikken ze dus die blokken op de percelen weer aan. Daarna neemt Dienst Regelingen contact op. Ik ga ervan uit dat de boeren wel in de bezwaarprocedure blijven zitten. Dat is namelijk een formeel traject. Ik ga ervan uit dat beide trajecten naast elkaar gaan lopen.

Staatssecretaris **Bleker**: Dat is juist. Als ze dat doen, kan er ook geen sprake zijn van een korting vanwege het feit dat ze het doen. Als er geen opzet is.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Dit zijn allemaal mensen die in bezwaar zitten en een open mind hebben.

Staatssecretaris **Bleker**: Dit moet heel goed worden gecommuniceerd op onze site en richting degenen die bezwaar hebben ingediend. Hierbij zeg ik toe dat dit op een correcte, volledige en duidelijke manier aan de mensen kenbaar wordt gemaakt.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Dit is cruciaal. Hier hebben heel veel mensen heel veel zorgen over. Wat moet ik nu doen en welk traject moet ik volgen?

Staatssecretaris **Bleker**: Ik hoop dat dit ook uit de reacties op de site van de heer Koopmans naar voren komt. Dat moeten we gewoon goed verzorgen. Mijn ambtelijke staf heeft dat goed gehoord en heeft non-verbaal aangegeven: zo gaat dat. Die informatie zullen we dan ook op die manier verstrekken.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik dank de staatssecretaris voor deze belangrijke toezegging. Dit geeft een hoop rust, omdat op deze manier de rechtszekerheid van mensen die in de procedure zitten, wordt geborgd. Ik heb er nog twee opmerkingen bij. In de eerste plaats maken wij het hiermee wel heel ingewikkeld, want eigenlijk zouden we ervoor moeten zorgen dat we voor 15 mei klaar zijn. Met dit soort hulpsystematieken maakt de staatssecretaris zijn eigen systeem erg ingewikkeld. Dank voor de toezegging, maar volgend jaar zouden we dat niet meer nodig moeten hebben. Is de staatssecretaris dat met mij eens? In de tweede plaats zou ik ten aanzien van de motie-Koopmans/Snijder-Hazelhoff met betrekking tot de mestruimte 2010 exact dezelfde toezegging van de staatssecretaris willen krijgen.

Staatssecretaris **Bleker**: Het antwoord op beide vragen is: ja. Inderdaad zouden die hulpsystematieken in normale omstandigheden niet nodig moeten zijn. Ten aanzien van de mestruimte hebben we sowieso meer vrijheid, omdat we daarbij niets met Europa van doen hebben.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik ben zeer verheugd dat wij hier richting aan geven. Ik had gisteren echter een gesprek met zo'n boer die in een bezwaarprocedure zit. Ik heb hem geadviseerd, zoals de staatssecretaris eigenlijk ook zegt, om zelf te bepalen wat hij invult, maar dat kan misschien nog wel een slagje scherper. Die boer heeft twee mogelijkheden. Of hij vult de cijfers in waar nu het bezwaar en het beroep over lopen; dan komt hij echter weer opnieuw in die trajecten terecht en dat wil je elkaar niet aandoen. Of hij vult de cijfers in waarvan Dienst Regelingen vindt dat het de juiste zijn en waarvan die boer zegt: stel dat ik straks gelijk krijg, dan heb ik mezelf voor een paar duizend euro in de zak genaaid, zoals men dat in Friesland zegt. Wat is nu het beste?

Staatssecretaris **Bleker**: Het beste is inderdaad om goed te overleggen. Mocht door die procedure iemand zichzelf in de zak genaaid hebben, dan kan dat ambtshalve gecorrigeerd worden. Daar hoeven we verder niet ingewikkeld over te doen, punt.

De heer Van Gerven heeft nog gevraagd waar het aan ligt. Ik heb de achtergronden proberen aan te geven.

De heer Van Gerven en mevrouw Jacobi hebben gesproken over de oormerken. Ik stel voor om daar morgen tijdens de voorbereiding van de Landbouw- en Visserijraad op in te gaan: ik heb nu niet de adviseurs achter de hand om daar meteen op te reageren.

De heer Van Bommel had het over een kip zonder nationale kop; dat is wel een heel mooie.

Ten aanzien van de garantie voor de komende jaren heb ik aangegeven wat de taakstelling voor 2012 is. Als de perceelsregistratie inderdaad helemaal onder controle is en vlekkeloos verloopt, kunnen we de lat nog een klein stukje hoger leggen. Dit is echter al een stevige stap vooruit. Op de opdracht van de adviseur, de raad van advies, de AID-inmetingen en de oude opgaven ben ik al ingegaan.

De heer **Koopmans** (CDA): Een belangrijke vraag van mevrouw Jacobi over die AID-inmetingen is echter niet beantwoord.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Die inmetingen zijn op het moment onderdeel van het beroep en het bezwaar, maar ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag waarom ze niet geaccepteerd worden.

De heer **Koopmans** (CDA): Dat is een belangrijk punt. De AID doet dus metingen, waarvan de Dienst Regelingen zegt: die accepteren wij niet. Dat is een kafkaïaanse toestand, waar geen enkele ondernemers iets van snapt.

Staatssecretaris **Bleker**: Ik laat nu nog even uitzoeken hoe dat in elkaar zit. Daar komen we zo dadelijk op terug. Als Kafka er bij wordt gehaald, begin ik namelijk zelf ook onrustig te worden.

De heer Grashoff sprak over «van buiten denken». Dat kan inderdaad nodig zijn. Hij zegt dat het uiteindelijk om kleine aantallen gaat. Dat is wel zo, maar soms gaat het wel om grote bedragen waarvan het nogal uitmaakt of je die in juni of in februari op je rekening krijgt, naar de liquiditeit van een agrarisch bedrijf kijkend. Ik snap de gevoeligheid dus wel, maar we moeten het wel in de juiste proporties zien.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): Het laatste wat ik heb bedoeld te zeggen is dat daarmee het probleem voor de in het geding zijnde ondernemers kleiner zou zijn. Ik heb alleen aangegeven dat het probleem van de staatssecretaris niet zo heel groot is en dat het dus des te beter mogelijk is om het op redelijk korte termijn op te lossen.

Staatssecretaris **Bleker**: Oké.

De heer Van Gerven heeft een vraag gesteld over de vergoeding voor de leden van de raad van advies. De leden van de raad van advies krijgen een jaarlijkse vergoeding van circa € 7000.

Mijn ambtelijke staf geeft aan dat de AID-vraag nog niet goed te beantwoorden is en dus schriftelijk beantwoord wordt.

De **voorzitter**: Wanneer krijgen we dat antwoord?

Staatssecretaris **Bleker**: In de loop van deze week.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er behoefte is aan een tweede termijn. Ik stel een spreektijd van tweeënhalve minuut per persoon voor.

De heer **Koopmans** (CDA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden. Ik dank hem ook voor de toezegging dat er vóór het zomerreces – het liefst een week voor het begin daarvan – zichtbare en aantoonbare verbeteringen en een verbeterplan liggen. Ik verzoek de staatssecretaris nog wel om met hogere doelstellingen te komen. Ik deel de opvatting van mevrouw Snijder over de doelstellingen van 2008. Een doel halen dat je drie jaar geleden hebt gehaald, vind ik niet zo'n geweldig uitgangspunt. Die doelstelling moet dan ook omhoog. Kan de staatssecretaris daar zelf goede doelstellingen voor formuleren?

Kan de staatssecretaris ook ingaan op het akkefietje in het vorige debat, waarin hij volstrekt andere antwoorden gaf met betrekking tot de drie jaar uitsluiting dan de antwoorden die hij daarna schriftelijk heeft moeten geven? Destijds stond hij dat standpunt uitgebreid te delibereren, maar uiteindelijk bleek het allemaal anders te liggen. Daar houden wij in de Kamer niet zo van.

Ook had de commissie gevraagd om alle sanctie- en boetemogelijkheden van Dienst Regelingen te voorzien van het bijbehorende wetsartikel. Het is typisch Dienst Regelingen om het omgekeerde te doen. DR heeft gekeken

naar één verordening en op basis daarvan de sanctie genoemd. Ik wil echter van elke sanctie die Dienst Regelingen kan opleggen, de rechtsgrond weten. Dat wil ik, omdat tussen het antwoord dat de staatssecretaris de vorige keer gaf met betrekking tot die drie jaar uitsluiting en het antwoord dat hij daarna heeft moeten geven, een enorme wereld zat. Dit antwoord is dus de omgekeerde wereld: de verordening is zus en dan gaan we het zo doen. Nee, de staatssecretaris dient de juridische grondslag aan te geven van elke maatregelen die DR kan opleggen of zelf bedacht heeft te kunnen opleggen; onze kritiek is namelijk dat er iets in zit van eigenrichting en eigen regelgeving. Graag krijg ik die informatie voordat wij mogelijkwerwijs een VAO aanvragen.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris. Met name de uitspraak van de staatssecretaris over de ondernemers die het bezwaarschriftentrajec vanwege de perceelsregistratie doorlopen, heeft echt verhelderend gewerkt. Ik hoop ook dat dit nu goed wordt gecommuniceerd. Ik verwacht ook dat de staatssecretaris nu iets anders opschrijft over de sanctie. Uitsluiting voor het bedrag gelijk aan het bedrag dat overeenstemt met het verschil is toch wel iets wezenlijk anders dan wat de staatssecretaris de vorige keer heeft aangegeven en zoals het nu nog steeds op de site staat.

Het plan van aanpak komt voor het zomerreces. Daarmee haalt de staatssecretaris dus bij lange na de termijn van zes weken niet, die hij in reactie op de aangenomen motie aangaf. Het is alweer vijf weken geleden dat de motie is aangenomen en ik ga ervan uit dat het plan van aanpak er na het meireces, dus half mei, ligt. Dan heeft de heer Calon zo'n beetje drie weken de tijd. Ik gun hem best nog een week extra.

Qua taakstelling mag de staatssecretaris echt iets ambitieuzer zijn. Eind mei moet 99% van de boeren uitbetaald zijn. Als de Duitse burens het voor elkaar krijgen om het grootste deel van de boeren voor 17 januari te betalen, moet de staatssecretaris toch op zijn minst de doelstelling hebben om uiterlijk 1 maart 99% uit te betalen.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. De gebrekkige dienstverlening, althans ten dele, zo begrijp ik van de staatssecretaris, ligt niet zo zeer aan de regelgeving als wel aan zaken als automatisering en aansturing. Dat is zijn voorlopige eerste analyse. Hij is in ieder geval niet van plan om de zaak op afstand te plaatsen of te privatiseren. Dat heeft de heer Koopmans overigens ook niet gezegd. Dat vind ik overigens wel een goede zaak.

De heer **Koopmans** (CDA): Daar heb ik nu niets van gezegd. Als er na de zomer niets geregeld is, gaat die hele handel op www.marktplaats.nl.

De heer **Van Gerven** (SP): Zo kennen we de heer Koopmans toch weer een beetje. Wij zijn er in ieder geval voor dat dit gewoon goed wordt opgelost.

Wat de heer Calon betreft, is de politieke mores van de SP een andere dan die van de staatssecretaris. In dit kader vraag ik de heer Van Bommel: als hij staatssecretaris zou zijn geweest, zou hij dan de heer Calon in dit geval hebben ingehuurd?

De heer **Van Bommel** (PVV): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden en toezeggingen. We praten over iets dat heel complex opgelost wordt, terwijl het soms heel eenvoudig kan zijn. Je zou kunnen denken aan een werkbezoek van een aantal mensen van Dienst Regelingen aan Duitsland. Laat ze eens kijken hoe het daar gaat. Ik zit zelf in de Tijdelijke commissie spoor. Qua treinenproblematiek wordt Tokio met Utrecht vergeleken. In Utrecht liggen 300 wissels, die heel veel problemen opleveren, en in Tokio rijden alle treinen op tijd. Tokio is weliswaar een veel grotere stad, maar er liggen slechts 30 wissels. Met

eenvoud los je dus vaak dingen op. Hoeveel medewerkers van Dienst Regelingen zijn wel eens bij een boerenbedrijf op bezoek geweest? Zij werken in een kantoor, bedenken allerlei regeltjes en maken het allemaal nodeloos ingewikkeld.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Van Gerven over de heer Calon. Ik wil daar niet al te veel over uitweiden, maar ik geef wel het volgende mee: er zijn heel veel boerenbedrijven die maar € 1000 per jaar verdienen. Wellicht zegt dat iets over hoe ik hierin sta.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor de inzet en de daadkracht die hij tentoonspreidt. Half mei wil mevrouw Snijder het plan van aanpak zien. Omdat het meireces er nog tussen zit, lijkt het mij reëler om het in ieder geval vier tot vijf weken voor het zomerreces te krijgen, zodat wij uitgebreid de kans krijgen om te bezien waarmee de staatssecretaris aan de slag gaat. Ook heb ik heel specifiek gevraagd naar de leiding. Ik verzoek de staatssecretaris om daarover een apart punt in het plan van aanpak op te nemen. Het betaamt de overheid om degenen die belasting terugkrijgen, om bijstandsgerechtigden en al dat soort mensen meer, keurig te betalen. Ook in dit geval moeten wij aan die plicht voldoen. In dat verband heb ik gevraagd naar de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Daarover lopen op dit moment pilots, en wij willen heel graag dat het verbeterplan daarop ingaat. Mensen hebben het vertrouwen in de administratie en de betalingsregelingen echt een beetje verloren. Op dit moment ben ik tevreden met de uitspraken over de ontwikkelingen over de wijze van advies om de zaak in te vullen. In de communicatie mag wat mij betreft nog wel extra geïnvesteerd worden. Dat kan door middel van het sturen van een brief, als de benadering maar persoonlijker is dan alleen via de website. Het zit de mensen behoorlijk hoog. Ik pleit er wederom voor, in het plan van aanpak ook veel aandacht te besteden aan een soort van cliëntenplatform. Ik denk dat dit zeer zal helpen, in tegenstelling tot de manier waarop het nu werkt. De mensen in de praktijk snappen niet hoe men dat zo heeft kunnen bedenken.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Ik ben heel blij dat u zegt: vier tot vijf weken voor het zomerreces. Dat is ongeveer half mei.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ongeveer 1 juni.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Ja, maar dat is krap vier weken voor het zomerreces. Ik denk dat we niet zoveel van mening verschillen. Ook u wilt dat wij, klip-en-klaar, een duidelijk plan van aanpak hebben, tijdig voor het zomerreces.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Precies. Het was mijn intentie om de zaak net niet over de kling te jagen. Het moet op een zodanige manier gebeuren dat we nog net keurig met elkaar afspraken kunnen maken vóór de zomer.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): U gaat er blijkbaar al van uit dat de heer Calon, die nu het meeste werk moet gaan leveren, ook de recesperiodes meeneemt.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik ga niet over het reces van de heer Calon, maar wel over dat van onszelf.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ga ervan uit dat de staatssecretaris het probleem oplost conform de toezeggingen die hij heeft gedaan. Daar is hij prima toe in staat. Ik verzoek de staatssecretaris om niet te wachten tot de heer Calon om creatieve gedachten vraagt: kiest

u vooral uw eigen moment als u denkt dat er misschien onvoldoende creativiteit in zit. Het thema van de spreiding van de werklust over het jaar kan nog wel eens interessant zijn bij dit soort vraagstukken.

Tot slot verbaas ik mij wel een beetje over het verzoek van de heer Koopmans om van alle sancties die zijn opgelegd de rechtsgrond aan te geven. Ik wens de staatssecretaris veel personeel toe, maar ik heb liever dat hij dat inzet om het probleem op te lossen; dat lijkt mij belangrijker.

De heer **Koopmans** (CDA): Vindt de heer Grashoff het een goed idee dat een overheidsdienst een sanctie zonder rechtsgrond instelt? Het zou toch echt verschrikkelijk zijn als dat gebeurde.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): Ik ben het volstrekt met u eens dat een overheid voor elke sanctie een rechtsgrond moet hebben. Maar vindt u dat een volksvertegenwoordiger van elk detail op dat punt op de hoogte moet zijn en daar verslagen van moet vragen?

De heer **Koopmans** (CDA): Ja, dat vind ik, omdat ik de vorige keer namelijk een vraag heb gesteld die achteraf blijkbaar fout is beantwoord door de staatssecretaris. Hij heeft toen gezegd: drie jaar kan. De feiten zijn echter anders. Dit, en tal van reacties van ondernemers vormen voldoende reden om te vragen om een heel strakke lijst met de rechtsgrond voor elke sanctie die Dienst Regelingen uit kan voeren. Het vormt de basis van de rechtsstaat dat we dat met elkaar delen en dat iedereen dat weet.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): De heer Koopmans heeft wel heel erg weinig vertrouwen in de staatssecretaris van zijn eigen partij.

De heer **Koopmans** (CDA): Vertrouwen is te verdienen. Daarom wil ik antwoord.

De **voorzitter**: Wellicht komt dat nu, want het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Bleker**: Voorzitter. Wij hebben allemaal een beetje boter op ons hoofd. Dienst Regelingen heeft in zijn informatiebulletin op zijn minst de suggestie gewekt dat er een sanctie bestaat, inhoudende drie jaar uitsluiting van het recht op toeslag. Daar ontstaat vervolgens media-aandacht over. Dan worden daar vragen over gesteld, die ervan uitgaan dat die sanctie inderdaad ook bestaat. Daarbij hebben wij onderling overigens ook geen hoor en wederhoor gepleegd. Tijdens de vergadering van 7 april heb ik gezegd: als die sanctie bestaat, moet die zeer zorgvuldig worden gecommuniceerd; ik zal u nader informeren over de ins en outs. In de loop van de afgelopen 48 uur blijkt dat de sanctie niet bestaat in de vorm waarvan wij uitgingen.

Ik moet u heel eerlijk zeggen: daar zijn wij allemaal een beetje «ingetuind». De bron is echter de informatieverstrekking door Dienst Regelingen, waardoor wij op het verkeerde been zijn gezet. Die sanctie in die vorm bestaat niet. Daar ben ik dus goed boos over. Dat zal ook gecorrigeerd worden, en volgens mij is het inmiddels al gecorrigeerd. In de komende tijd zullen wij bekijken of de informatieverstrekking over sancties op andere punten wel duidelijk is. Kortom: zo is het gelopen.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik ga er toch niet van uit dat u onder «we» ook de Kamer verstaat. Ik voel namelijk helemaal geen vette haren. Wij hebben gevraagd hoe het zit. Het antwoord daarop was: ja, dat kan; het is ook niets nieuws, want het staat op de website. Toen volgde de opmerking: ik zoek het nog nader uit. U kunt daar dus niet de Kamer mee bedoeld hebben.

Staatssecretaris **Bleker**: Nee hoor, dat zeg ik ook helemaal niet. Ik geloof wel dat meerderen in die redenering zijn gaan geloven. Ik had dat wellicht eerder moeten redresseren.

Wij hebben de sancties genoemd die in het kader van met name de toeslagrechten bestaan. Als de Kamer behoefte heeft aan een overzicht van alle sancties die in alle bestaande wetten en regelingen voorkomen, en van de wettelijke basis van die sancties, kan dat.

De heer **Koopmans** (CDA): Nu draait u het weer om. Ik wil de wettelijke grondslag weten van alle sancties die de dienst toepast en kan toepassen.

Staatssecretaris **Bleker**: Nu moet me de melk ook niet te warm worden. U kunt er toch verdraaid van uitgaan dat een sanctie, opgelegd door een overheidsorganisatie, een wettelijke grondslag heeft. Als de overheid in een rechtsstaat dat ook maar één keer niet doet, hangt zij toch bij de eerste de beste bezwaar- of beroepsprocedure. De veronderstelling dat DR sancties uitvaardigt, die niet op een wettelijke grondslag baseren, getuigt van heel weinig kennis over de werking van onze rechtsstaat.

De heer **Koopmans** (CDA): Ik baseer mij op het antwoord dat u mij de vorige keer gaf; heel simpel. Dat antwoord was u ingefluisterd door die prachtige dienst van u. Ik herhaal het nog een keer: wij moeten af van al die protocollen, en weet ik niet wat voor zelfverzonnen troep die al die overheidsdiensten hebben opgesteld; in eerdere debatten met de heer Zalm over minder regels heb ik dat ook vaker gezegd. Dit is een mooi aangrijpingspunt: u hebt de vorige keer een antwoord gegeven dat blijkbaar anders was dan het antwoord dat daarna volgde. Daarom wil ik dat overzicht, juist ook om het punt dat u zelf maakt, namelijk dat de rechtsstaat het vereist dat we dat helder hebben. En inderdaad, ik heb daar nu een beetje een onzeker gevoel bij. Voor u ligt een pakket met reacties van 360 mensen die daar ook een onzeker gevoel bij hebben. Daarom vraag ik dat.

Staatssecretaris **Bleker**: Ik had het al toegezegd.

De heer **Grashoff** (GroenLinks): Ik vind het eigenlijk een heel onverstandige toezegging van de staatssecretaris. Ik wil wel weten wat dat dan kost.

De heer **Koopmans** (CDA): Gekker moet het niet worden. De Kamer wil informatie en de oppositie vraagt wat het kost.

De **voorzitter**: Ik denk dat het een gelegitimeerde vraag is. De staatssecretaris kan daar op een passend moment wellicht antwoord op geven.

Staatssecretaris **Bleker**: Het zal iets kosten, maar in het geheel van de overheidsfinanciën is het een verwaarloosbaar bedrag. Mevrouw Jacobi had een aantal goede punten aan de orde gesteld. We zullen daarom de communicatie bekijken en bezien wat een cliëntenplatform nieuwe stijl kan betekenen. Ook gaf mevrouw Jacobi aan dat wij bij de aanpassing van de organisatie vooruit zullen moeten blikken op het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Dat kennen we natuurlijk nog bepaald niet concreet. Een van de mogelijke dreigingen in de toekomst zou echter kunnen zijn dat wij straks vooral een mooi model Gemeenschappelijk Landbouwbeleid hebben, maar dat wij vervolgens ook daarbij tegen problemen met de administratieve uitvoering aanlopen. Dat luistert dus heel erg nauw. Ik zal ervoor zorg dragen dat er tijdig voor het zomerreces een rapportage komt over wat wij verder van plan zijn. Op de doelstellingen zal ik mij nog eens nader beraden. Ik denk dat ik voor 2012 realistische doelstellingen heb geformuleerd. Wij zullen bekijken

onder welke condities die eventueel kunnen worden opgeschroefd als daartoe mogelijkheden zijn. In die reeds genoemde rapportage kom ik daarop terug.

De heer Van Bommel heeft een opmerking gemaakt waar ik een conclusie aan moest verbinden. Daar zal ik nog eens even over piekeren.

De heer **Koopmans** (CDA): Ter voorkoming van een VAO vraag ik de staatssecretaris om in het voorstel dat hij ons begin juni toestuurt voor nadere jaren stevigere doelstellingen neer te leggen.

Staatssecretaris **Bleker**: Voor de periode na 2012?

De heer **Koopmans** (CDA): Ja.

Staatssecretaris **Bleker**: Ik zal inderdaad eens vooruitblikken op de doelstellingen voor 2013–2014 en aangeven onder welke condities wij hogere doelstellingen kunnen realiseren. Ik ben het met u eens dat wij toe moeten naar een situatie die als volgt is. Ik vind dat ondernemers die ergens recht op hebben en waarvoor het geld van belang is voor de liquiditeit, in de eerste twee maanden van het jaar waarop het betrekking heeft, de poen moeten hebben. Eind februari moet het geld in beginsel voorhanden zijn, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn die de ondernemer of de aanvraag betreffen. Dan begint ook de investeringsmachine weer te draaien.

De heer **Koopmans** (CDA): Dat vind ik een prachtige doelstelling voor 2013.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Misschien moet je wel willen dat dit ook al geldt voor 2012. Ik blijf daar toch een beetje mee zitten; «2012» betekent namelijk uitbetaling 2011. De staatssecretaris zegt dat het aantal van 1000 bezwaren eigenlijk nog wel meevalt. Hij zegt: als we dat probleem hebben opgelost, zijn wij al heel ver. Ik daag hem uit om het ambitieniveau te verhogen. Hij zegt dat boerenondernemers recht hebben op die eerste twee maanden. Dan hoop ik toch dat hij een beetje kijkt naar de datum van 1 maart, die ik heb genoemd. Want te lage ambities leiden ertoe dat er wordt gezegd: nu ja, dan kijken we in 2013 wel weer. Die boodschap geef ik de staatssecretaris graag mee.

Staatssecretaris **Bleker**: Uitdagingen zijn in voldoende mate geventileerd.

De **voorzitter**: Als laatste neem ik de toezeggingen door. De leden kunnen dan aangeven of de door hun gevraagde toezegging erbij staat.

- De staatssecretaris zal tijdig voor het zomerreces de Kamer een gedetailleerd verbeterplan inclusief een pakket aan maatregelen toesturen en ingaan op de doelstellingen voor 2013–2014.
- De staatssecretaris zal morgenochtend tijdens het AO Landbouw- en Visserijraad terugkomen op de vragen over de oormerkweigeraars.
- De staatssecretaris zal nog deze week schriftelijk de vragen beantwoorden over de constatering dat inmetingen door de AID niet worden geaccepteerd door Dienst Regelingen.
- De staatssecretaris zal het overzicht met alle sancties die Dienst Regelingen kan opleggen en oplegt, met bijbehorende wettelijke grondslag, aan de Kamer sturen. Kan de staatssecretaris aangeven welke termijn hij daarvoor redelijk vindt?

Staatssecretaris **Bleker**: Dat doen we gelijk met de rapportage. Ik heb nog een vraag over de foto van de heer Van Gerven. Wordt zo'n foto bij het verslag gevoegd als ingekomen stuk? Hoe zit dat?

De **voorzitter**: Zou u dat gezellig vinden?

Staatssecretaris **Bleker**: Dat zou wel een hoogtepunt zijn.

De **voorzitter**: Ik stel voor om het overleg met dit hoogtepunt te beëindigen. Ik dank alle aanwezigen.